

DIN ISTORIA CULTURII ÎN BUCOVINA

BIBLIOTECA BUCOVINEI "I. G. SBIERA"
DONAȚII - DONATORI

E. SATCO

Începutul istoriei bibliotecilor din Bucovina se pierde în negura vremurilor. Primele colecții de cărți s-au constituit pe lângă mănăstiri (aici existau ateliere de scris sau copiat manuscrise) și în familiile unor cărturari. Una dintre cele mai importante biblioteci se afla la Mănăstirea Putna, de existența căreia amintesc documentele Școlii care a funcționat aici vreme îndelungată. În secolul al XIX-lea, crearea unei instituții publice care să adăpostească valorile inestimabile ale culturii și gândirii umane - cărțile - apare ca o necesitate stringentă. Intelectuali precum Ion Musteață, Mihai Zotta, Iacob și Enrich Miculi, Nicolai Petrino, Gh. Petrovici, Iordache Vasilco ș.a., în urma unor eforturi deosebite, reușesc în 1851 să pună bazele primei biblioteci publice care se va numi Biblioteca Țării. Comitetul pentru întemeierea și administrarea Bibliotecii Țării acționează pentru strângerea de donații care să faciliteze buna funcționare a noii instituții. Prima, și cea mai importantă, este donația fraților Scarlat și Constantin Vârnăv: o casă pentru sediul bibliotecii. Astfel noua instituție poate fi inaugurată la 29 septembrie 1852, având o secție de carte românească de care s-a îngrijit Iacob Vorobchievici și apoi Aron Pumnul. Donații importante, în bani și cărți, se adună în urma demersului făcut de doctorul Mihai Zotta. Carol Miculi, cunoscut compozitor și interpret, oferă beneficiul unui concert; doamnele din înalta societate organizează loterii și baluri pentru strângerea de fonduri; miniștrii domnitorului Grigore Ghica Vodă, sosiți la Cernăuți pentru a transmite un mesaj împăratului Franz Iosif cu ocazia vizitei acestuia din octombrie 1851, donează 50 de galbeni. (Cei patru miniștri au fost: Nicolae Cantacuzino-Pașcanu, ministru de interne și președintele Consiliului administrativ, Gh. Șuțu, ministru de finanțe, Alexandru Sturdza, secretar de stat, Nicolae Mavrocordat, inspector general al miliției). De reținut că membrii fondatori ai B.Ț. s-au obligat să suporte o cotizație anuală. Lor li se adaugă marele vornic Alecu Sturdza-Bârlădeanu (din Moldova), clerul ortodox al Bucovinei în frunte cu episcopul Eugenie Hacman, stareții mănăstirilor, profesorii de la Institutul Teologic, preoții de la țară, precum

și unii studenți de la teologie. Realizând importanța acestei instituții pentru propășirea culturii naționale în Bucovina, multe personalități ale vieții cultural-științifice românești se înscriu printre donatori. Astfel M. Kogălniceanu dăruiește un exemplar al letopisețelor, V. Alecsandri, Gh. Sion, Al. Papiu Ilarian, Gh. Asachi, Mihail Sturdza - domnitorul Moldovei - ș.a. oferă cărți sau bani, Iancu Mustață donează 600 de volume, iar familia Hurmuzaki - 1230 cărți de mare valoare - rămase moștenire după moartea lui Eudoxiu.

În 1875, când ia ființă Universitaatea germană din Cernăuți, Biblioteca Țării trece la această instituție, Comitetul de conducere impunând ca o condiție de bază accesul la colecțiile sale și a publicului neuniversitar. Acum instituția ajunsese la 31.300 volume. Colecțiile sale cresc atât prin achiziții cât și prin donații. Primul rector al Universității, C. Tomașciuc, donează 2.400 volume, Academia Română trimite cu regularitate o serie de publicații, între care s-au aflat documentele Hurmuzaki, Regele Alexandru al Serbiei oferă ediția facsimil a lucrării *Evangeliare ancien Serbe du prince Miroslav* de la Sf. Munte, Împăratul Francisc Iosif trimite, în 1878, peste o mie de volume de mare preț provenite din biblioteca unchiului său, Ferdinand. Alte donații provin de la dr. A. Bucher (8 manuscrise slavone și minee din sec. 15 și 16), episcopul Argeșului, Gherasim Timuș-Piteșteanu (*Tetraevangheliarul* lui Coresi), Dimitrie Sturdza, I. Kalinderu, Natalia Hurmuzaki ș.a.

După război, în condițiile transformării Universității în instituție românească, Biblioteca, care ajunsese să aibă peste 100.000 volume, va cunoaște un aflus de donatori între care s-au aflat Eusebie Mandicevschi, Dimitrie Onciul, Gh. Tofan, dr. Mauriciu Benedikt din Viena (3.500 volume), Dimitrie Marmeliuc, Leca Morariu ș.a.

În Suceava biblioteca publică ia ființă în 1923, urmare a inițiativei societăților culturale "Școala Română" și "Casa Națională". Pornind la drum cu o zestre de 2.000 de volume, Biblioteca centrală își va spori colecțiile, donațiile fiind una din principalele surse. După anumite informații se pare că primul mare donator a fost profesorul V. Bumbac. După al doilea război mondial, Biblioteca centrală suferă câteva modificări de ordin organizatoric, fiind pe rând, bibliotecă regională, municipală și apoi județeană. În 1990, profesorul emerit Ioan Sbiera, nepotul marelui cărturar I. G. Sbiera, primul academician bucovinean, fost director al Bibliotecii Țării, a lăsat întreaga sa colecție de cărți (peste 3.000 volume), bibliotecii județene. Doi ani mai târziu Bibliotecii județene i se recunoaște de către Ministerul Culturii titlatura de "Biblioteca Bucovinei", purtând numele lui I. G. Sbiera. Astfel biblioteca județeană se considera a fi moștenitoarea de drept a fostei Biblioteci a Țării. Spre ea își îndreaptă atenția mulți intelectuali care consideră de datoria lor să-i sporească colecțiile prin mari și importante donații. Profesorii G. Nimigeanu și Emilian Țopa au lăsat moștenire bibliotecile lor; prof. Dragoș Rusu donează câteva sute de volume din care multe poartă semnăturile autografe ale unor personalități din baroul francez, cărturarii I. Negură, Erast Tarangul, Traian Ștefureac, Alois Grigorovici, prof. Valerian Rei și Reveica Prelipceanu, compozitorul Mircea Hoinic ș.a. au donat cărți, fotografii de epocă, scrisori, manuscrise etc, fiul scriitorului G. Drumur a dăruit toate operele rămase de la tatăl său, inclusiv manuscrise, dr. Victor Sahleanu a oferit câteva zeci de lucrări dactilografiate - un jurnal personal scris pe parcursul câtorva decenii, academicianul Vl. Trebici a donat prețioasele sale lucrări apărute la diverse edituri, iar profesoara Viola-Viorica Tomașciuc a lăsat prin testament

întreaga sa bibliotecă, Bibliotecii Bucovinei. Tot prin donații a început să se înfirie o pinacotecă. Între primii donatori se află artiștii plastici Fred Micoș (30 de lucrări), Costin Neamțu, I. Grigore, Mircea V. Hrișcă, Puia Masichievici, Suzana Fântânanu, Adrian Bocancea ș.a. Și tot prin donații s-a constituit colecția iconografică cuprinzând fotografii din Bucovina anilor 1885-1940.